

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Program osnovna šola
Prvo vzgojno-izobraževalno obdobje

ZAČETNI POUK SLOVENŠČINE ZA UČENCE PRISELJENCE

Učni načrt

120–180 ur

Program osnovna šola
Prvo vzgojno-izobraževalno obdobje
Začetni pouk slovenščine za učence priseljence
Učni načrt

Avtorji učnega načrta:

dr. **Mihaela Knez**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik, vodja skupine

Matej Klemen, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik

dr. **Damjana Kern Andoljšek**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik

Katja Kralj, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik

Redakcijski pregled:

dr. **Mihaela Knez**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik

Matej Klemen, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik

Strokovni pregled:

dr. **Ina Ferbežar**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik

dr. **Simona Kranjc**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko

dr. **Marko Stabej**, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko

Za pregled in pripombe se zahvaljujemo tudi **Anji Čemažar**, Osnovna šola dr. Vita Kraigherja.

Recenzentki:

dr. **Barbara Baloh**, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta

Patrizia Rupnik, Osnovna šola Koper

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. **Jernej Pikalo**

Za zavod: dr. **Vinko Logaj**

Uredili: dr. **Mihaela Knez**, **Matej Klemen**, dr. **Katica Pevec Semec**

Tehnično uredil: **Matej Klemen**

Jezikovni pregled: avtorji

Oblikovanje naslovnice: **Nina Urh**

Učni načrt je nastal v okviru projekta Evropskega socialnega sklada EU in Ministrstva za šolstvo in šport RS *Uspešno vključevanje otrok, učencev in dijakov migrantov v vzgojo in izobraževanje*, ki ga je v letih 2008–2010 izvajal Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Med letoma 2016 in 2020 je bil v uporabi v projektu *Izzivi medkulturnega sobivanja*. Decembra 2019 in januarja 2020 smo ga na Centru za slovenščino kot drugi in tuji jezik uskladili z obstoječimi smernicami in posodobili.

Učni načrt je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 205. seji 20. februarja 2020.

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Prva izdaja
Ljubljana 2020

Način dostopa (URL):

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Zacetni_pouk_slovenscine_za_ucence_priseljence_1.pdf

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID=304327424](#)

ISBN 978-961-03-0471-5 (pdf)

Kazalo vsebine

1	OPREDELITEV POUKA	4
1.1	Pomen učenja slovenščine za učence priseljence	4
1.2	Dejavniki učenja jezika.....	5
2	SPLOŠNI CILJI	6
3	OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	7
3.1	Vsebinski sklopi.....	9
4	DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	30
4.1	Uresničevanje ciljev predmeta.....	30
4.2	Razvijanje jezikovnih dejavnosti	32
4.2.1	Poslušanje in branje.....	33
4.2.2	Govorjenje.....	33
4.2.3	Pisanje	34
4.3	Obravnava slovničnih vzorcev.....	34
4.4	Individualizacija in diferenciacija	36
4.5	Preverjanje znanja.....	36
4.6	Medpredmetne povezave	41
5	ZNANJE IZVAJALCEV	41
6	LITERATURA.....	42

1 OPREDELITEV POUKA

Izvajanje začetnega pouka slovenščine za učence priseljence¹ na osnovnošolski stopnji izobraževanja pomeni uresničevanje evropskih smernic in slovenskih pravnih podlag ter prizadevanj,² da bi učencem priseljencem omogočili lažje in hitrejše vključevanje v slovenski sistem vzgoje in izobraževanja in v slovensko družbo ter doseganje boljšega učnega uspeha oz. dostop do nadaljnjega izobraževanja. Dobro znanje jezika okolja oz. učnega jezika in poznavanje družbene stvarnosti sta namreč predpogoj za uspešno šolanje in vključevanje vsakega posameznika v družbo. Začetni pouk slovenščine kot drugega jezika je namenjen učencem priseljencem, katerih materni jezik ni slovenščina in ki slovenščine še ne znajo, se pa vključujejo v slovenski osnovnošolski sistem vzgoje in izobraževanja. Zasnovan je komunikacijsko in učencem omogoča postopno in sistematično usvajanje slovenščine ter enakomerno razvijanje vseh štirih, za sporazumevanje ključnih, sporazumevalnih dejavnosti: poslušanja, govorjenja, branja in pisanja.

1.1 Pomen učenja slovenščine za učence priseljence

Zmožnost sporazumevanja v slovenščini je za učence v slovenski šoli ključnega pomena. Na novo priseljeni otroci – z izjemo tistih, ki so bili pred všolanjem vključeni v slovenski vrtec ali pa so se kako drugače učili slovensko – vstopajo v slovenski šolski sistem večinoma brez predznanja slovenščine, zato je njihovo opolnomočenje v slovenščini prvi in neobhodni pogoj (in tudi cilj) za doseganje njihove socialne vključenosti in pridobivanje novega znanja.

Učenci se v šoli srečujejo s tremi domenami diskurza: z neformalno interakcijo s sošolci, učitelji in drugimi delavci šole, pri kateri ima jezik predvsem funkcijo navezovanja in ohranjanja socialnih stikov in pri kateri se lahko učenci sporazumevajo z vsakdanjimi sporazumevalnimi vzorci, z organizacijskim oz. administrativnim diskurzom, ko se soočajo z branjem, poslušanjem in razumevanjem urnikov, obvestil, informacij o poteku pouka in drugih šolskih dejavnosti, ocenjevanju, disciplinskih ukrepov, in z akademskim diskurzom, v katerem usvajajo novo znanje (Thürmann idr. 2010 v Knez 2016). Da bi lahko obvladovali jezikovno tako raznovrstne situacije, naj bi v času šolanja razvili dve vrsti jezikovnega znanja oz. zmožnosti – površinsko pogovorno zmožnost oz. jezikovno zmožnost, ki zadošča za sporazumevanje v vsakdanjih neformalnih situacijah (t. i. konverzacijski jezik), in globinsko spoznavno jezikovno zmožnost (t. i. akademski jezik), ki omogoča uporabo jezika pri učenju in kompleksnejših spoznavnih procesih (Cummins 1979, 2000). Začetni pouk slovenščine je usmerjen zlasti v razvijanje površinske pogovorne zmožnosti, kjer so jezikovne dejavnosti umeščene v sporazumevalni kontekst, ki je učečim se

¹ V učnem načrtu je za učence in učenke, ki se v Slovenijo preseljujejo iz tujine in se na novo vključujejo v slovenski šolski sistem vzgoje in izobraževanja in katerih prvi oz. materni jezik ni slovenski, uporabljen izraz učenci priseljenci. V pravnih podlagah se zanje uporablja izraz učenci tujci (prim. člen 43.c Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole).

Izraz učenec v tem učnem načrtu vključuje učenke in učence, izraz učitelj pa označuje učiteljice in učitelje.

² Zakon o tujcih, Zakon o začasni zaščiti razseljenih oseb, Zakon o mednarodni zaščiti, Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, Zakon o osnovni šoli (gl. 8. člen), Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli, Strategija vključevanja otrok, učencev in dijakov migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji (2007), Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v RS (2011), Smernice za vključevanje otrok priseljencev v vrtce in šole (2012), Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje (2014), Predlog programa dela z otroki priseljenci za področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja (2018), Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa OŠ, člen 43.c (Uradni list RS št. 54/19 z dne 6. 9. 2019).

blizu: ob znanih temah v omejenem obsegu in ob pomoči nebesedne podpore spoznavajo preproste obliko-skladenjske vzorce, besedišče za poimenovanje konkretne stvarnosti in se učijo izražanja z manj zahtevnimi jezikovnimi funkcijami (npr. znajo preprosto opisati, izraziti mnenje, strinjanje, se opredeliti ipd.). Pomeni pomemben temelj za razvijanje akademskega jezika (rabe obsežnega in abstraktnega besedišča, kompleksnih obliko-skladenjskih vzorcev in zahtevnih jezikovnih funkcij, kot so npr. sklepanje, utemeljevanje, povzemanje, analiza, sinteza ob neznanih temah in novih konceptih, rabe tipičnih besedilnih vrst ipd.), ki se ga morajo učenci priseljenci naučiti v procesu nadaljnega učenja slovenščine in drugih predmetov. Rabo slednjega v šoli v učnem procesu na novo spoznavajo tudi govorci slovenščine kot prvega jezika.

Posebno vlogo v življenju učencev priseljencev ima tudi njihov prvi jezik, saj je ta vsaj do njihove preselitve v Slovenijo predstavljal osnovno in najmočnejše sredstvo sporazumevanja in pridobivanje novega znanja ter zanje pomeni sredstvo identifikacije. Zavedanje pomena znanja prvega jezika, razmišljanje o njegovih izraznih možnostih in jezikovnih značilnostih in nadaljnje razvijanje sporazumevalne jezikovne zmožnosti v njem pomembno vpliva tako na njegovo ohranjanje kot na uspešno razvijanje sporazumevalne jezikovne zmožnosti v novem ciljnem jeziku.

1.2 Dejavniki učenja jezika

Učenci priseljenci se predvidoma med seboj razlikujejo glede na starost, kognitivno zmožnost, pridobljeno splošno védenje in izkušnje, ki so jih imeli s preteklim šolanjem oz. v obdobju pred šolo, stopnjo opismenjenosti, prvi jezik oz. sporazumevalno zmožnost, ki jo imajo v svojem prvem in drugih tujih jezikih, motivacijo za učenje, socialne okoliščine, iz katerih izhajajo, in druge okoliščine. Na hitrost oz. uspešnost učenja pomembno vplivajo tudi zunanji dejavniki: možnost učenja jezika, ustrezna organizacija pouka, primernost vnosa oz. podane snovi, priložnost za rabo, usposobljenost učitelja idr. V nadaljevanju nekatere dejavnike posebej izpostavljam:

- **organizacija pouka:** ker je učenje jezika izjemno kompleksen proces, ki od učencev zahteva nenehno primerjanje, analiziranje, sistematiziranje, preverjanje ..., je za izvedbo začetnega pouka slovenščine najprimernejši dopoldanski čas – torej čas, ko so učenci najbolj spočiti in zato najbolj zmožni sprejemati nove vsebine. Ker je jezikovni primanjkljaj pri učencih priseljencih največji ob njihovem všolanju v slovensko šolo in ker jih je treba čim prej usposobiti za sporazumevanje v slovenščini, je smiselno pouk v čim večjem obsegu in čim bolj strnjeno izvesti neposredno ob všolanju učenca oz. ob njegovem prihodu v državo;
- **homogenost skupine:** priporočeno je, da se za namen začetnega pouka slovenščine oblikuje čim bolj po starosti, predznanju in pričakovani hitrosti učenja homogene skupine, pri čemer se upošteva tudi opismenjenost učenca. Če so skupine glede na vstopno znanje učencev in njihovo starost heterogene, naj se pouk izvaja večnivojsko;
- **priložnost za rabo slovenščine:** začetni pouk slovenščine mora biti naravnan tako, da so učenci pri njem čim bolj dejavni, to pomeni, da imajo veliko priložnosti za govorjenje in preverjanje svojega slušnega razumevanja, že opismenjeni učenci pa tudi za razvijanje pisne in bralne zmožnosti. Njihovo napredovanje je zelo odvisno od možnosti, ki jih imajo za utrjevanje in dejavno rabo na novo naučenih vsebin tako pri začetnem pouku slovenščine kot tudi pri rednem pouku, pa tudi izven njega. Optimalne rezultate učenci tako dosežejo v manjših skupinah (do 8 udeležencev), v večjih pa se učinkovitost pouka zmanjša;

- **učiteljeva usposobljenost za pouk:** ker se poučevanje slovenščine kot drugega jezika od poučevanja slovenščine kot prvega jezika razlikuje, je za uspešnost pouka seznanjenost učitelja z metodičnimi in didaktičnimi pristopi in obstoječo literaturo s področja slovenščine kot drugega jezika ključnega pomena. Učitelj se mora na pouk dobro pripraviti, imeti mora pozitiven in motivirajoč odnos do poučevanja in učencev. Pouči naj se o značilnostih prvih jezikov učencev, njihovi deželi, kulturi, navadah. Sposoben mora biti empatije – vživeti se mora v položaj učencev priseljencev in opazovati njihovo odzivanje, počutje pri pouku ter pokazati razumevanje za težave, ki jih spremljajo pri učenju jezika in vključevanju v novo okolje. Ob jezikovnih težavah naj jih vzpodbuja, vedno znova razmišlja, kako bi jim olajšal pot do usvajanja jezika. Pri svojem delu naj bo kreativen, v pouk naj glede na značilnosti učencev in glede na vrsto vsebine smiselno vključuje različne metode in oblike dela (individualno delo, delo v paru, delo v skupini, frontalno obliko, pri čemer naj zadnja zavzema manjši delež) in različne didaktične pripomočke;
- **motivacija učencev:** večja motivacija za učenje novega jezika gotovo pripomore k njegovemu hitrejšemu usvajanju. Učenci so za učenje slovenščine bolj motivirani, če imajo možnost pri pouku dejavno sodelovati, če imajo občutek, da lahko zastavljene naloge uspešno rešijo in v svojem znanju napredujejo, če so jim nove vsebine podane na zanimiv in razumljiv način ter so prilagojene njihovim dejanskim potrebam in zmožnostim. Pomembno vlogo igrajo pri tem tudi učiteljeve vzpodbude in pohvale, komentarji in napotki, ki učencem pomagajo pri doseganju še boljših rezultatov;
- **prvi jezik in starost učencev:** govorci slovanskih jezikov imajo v slovenščini zaradi bližine jezika ob začetku učenja načeloma veliko boljšo receptivno zmožnost, zato se pričakuje, da bodo pri učenju novega jezika hitreje napredovali, hkrati pa so lahko izpostavljeni tudi negativnemu jezikovnemu prenosu, na katerega mora biti učitelj še posebej pozoren. Obseg učne snovi je tako kot pri domačih govorcih odvisen tudi od starosti učencev oz. njihove trenutne kognitivne zmožnosti – mlajši učenci bodo v primerjavi s starejšimi pri isti količini ur pouka praviloma usvojili manjši obseg besedišča in slovničnih vzorcev in bili zmožni razumeti in tvoriti preprostejša besedila. Razlike v kognitivni zmožnosti so še posebej opazne pri učencih od 6. do 10. leta starosti, medtem ko učenci od 11. do 15. leta predstavljajo razmeroma homogeno skupino.

2 SPLOŠNI CILJI

Glavni cilj začetnega pouka slovenščine je učence priseljence čim prej usposobiti za začetno sporazumevanje v slovenščini – učenci priseljenci so se zmožni v slovenščini sporazumevati v avtentičnih, vendar hkrati njihovi sporazumevalni zmožnosti prilagojenih situacijah. Učenci pri pouku enakomerno razvijajo vse štiri sporazumevalne dejavnosti (branje oz. prebralne zmožnosti, poslušanje, govorjenje, pisanje oz. predpisalne zmožnosti), ob tem pa spoznavajo funkcijo jezikovnih in sporazumevalnih vzorcev ter njihovo rabo pri pisnem in govornem sporazumevanju.

Začetni pouk slovenščine razvija zlasti sporazumevalno jezikovno zmožnost učenca, ob tem pa tudi druge splošne zmožnosti (vedenje o svetu, sociokulturno vedenje, medkulturno

uzaveščenost; praktične spretnosti in operativno znanje, medkulturne spretnosti in operativno znanje; bivanjsko zmožnost; sposobnosti učenja).

Sporazumevalna jezikovna zmožnost obsega (SEJO):

- **jezikovno zmožnost:**
 - učenci spoznavajo jezikovna sredstva, ki jih rabimo pri sporazumevanju na glasoslovni, oblikoslovni, skladenjski, besedotvorni, besedilotvorni ter pravopisni in pravorečni ravni,
 - učenci spoznavajo besedišče slovenskega jezika,
 - učenci razvijajo sposobnosti za razumevanje in tvorjenje govornih in zapisanih besedil;
- **sociolingvistično zmožnost:**
 - učenci razvijajo ustrezne načine jezikovnega vedenja (poznavanja družbenih pravil) glede na namen in okoliščine (izbira sporazumevalnemu položaju primerne socialne in funkcijske zvrsti jezika);
- **pragmatične zmožnosti** (diskurzno in strateško zmožnost in oblikovanje besedil):
 - učenci razvijajo strategije za razumevanje in tvorjenje zapisanih in govornih besedil,
 - učenci razvijajo strategije za sodelovanje v pogovoru (strategija menjave vlog),
 - učenci se učijo načrtovati diskurz, razvijajo strategije za reševanje nesporazumov zaradi pomanjkljivega jezikovnega znanja, se učijo izbirati najučinkovitejša izrazna sredstva.

Med splošnimi zmožnostmi še posebej razvijajo:

- **medkulturno zmožnost:**
 - učenci pridobivajo sociokulturno vedenje o značilnostih slovenske družbe in kulture in jih primerjajo z značilnostmi v svoji kulturi,
 - učenci spoznavajo slovensko stvarnost, zlasti v šoli in v zvezi z življenjem vrstnikov,
 - učenci se učijo premagovati težave, ki nastajajo pri sporazumevanju zaradi kulturno različnih vzorcev obnašanja;
- **zmožnost samostojnega učenja:**
 - učenci spoznavajo strategije (samostojnega) učenja, znajo izbrati zase učinkovite načine učenja,
 - učenci se opazujejo pri učenju novega jezika in se učijo samokorekcije ter učinkovite uporabe jezikovnih virov za učenje in rabo slovenščine,
 - učenci primerjajo oba jezika, svojega prvega in slovenščino, pa tudi druge jezike, ki se jih učijo.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

Operativni cilji in vsebine so zasnovani na dveh ravneh. **Raven 1** (v nadaljevanju R1) je namenjena učencem, katerih prvi jezik je od slovenščine bolj oddaljen (npr. govorcem germanskih, romanskih, bolj oddaljenih slovanskih jezikov, npr. makedonščine, in govorcem neindoevropskih jezikov, še posebej če so opismenjeni v nelatinični pisavi). **Raven 2** (v nadaljevanju R2) je namenjena učencem, pri katerih predvidevamo, da bodo zaradi bližine jezika ali drugih okoliščin hitreje napredovali. Pri teh učencih predpostavljamo, da zlasti zaradi podobnosti jezikov na ravni razumevanja lažjih besedil in jezikovnih vzorcev ne bodo imeli večjih težav, zato predvidevamo

hitrejši napredek in posledično večji obseg učnih vsebin. Cilji in vsebine R2 so primerni tudi za učence drugih jezikov, ki so že obiskovali kak tečaj slovenščine ali so nekaj časa pred vstopom v osnovno šolo že živeli v Sloveniji, bili morda nekaj časa vključeni v slovenski vrtec in so slovenščino usvajali iz okolja, zato se z osnovnim besediščem in sporazumevalnimi vzorci ne srečujejo prvič, se pa jezika niso učili sistematično. R2 vključuje tudi cilje in vsebine R1.

Vsebine začetnega pouka slovenščine za učence priseljence so razdeljene na tematske sklope. Pri izbiri vsebin so upoštevane dejanske potrebe in zmožnosti učencev priseljencev, ki se prvič vključujejo v slovenski osnovnošolski sistem. Tako je ponujen osnovni nabor tem in sporazumevalnih vzorcev, ki naj bi jih bili učenci zmožni usvojiti v 180 urah pouka in ki so tesno povezani z njihovimi jezikovnimi in socialnimi potrebami pri začetnem sporazumevanju v šoli.

Učenci se seznanjajo z naslednjimi temami:

- IDENTITETA IN DRUŽINA,
- ŠTEVILKE, BARVE, OBLIKE, LASTNOSTI,
- ŠOLA IN POUK,
- VSAKDAN,
- PROSTI ČAS,
- TELO IN ZDRAVJE,
- DOM,
- MESTO,
- NARAVA,
- UMETNOST IN KULTURA.

Posamezne teme in podteme se pogosto med seboj povezujejo in so do določene mere lahko prekrivne. To so zlasti teme, ki vsebujejo splošne pojme, npr. podtema barve se povezuje z opisom osebe, šolskimi potrebščinami, predstavitev živali itn.

Ob posameznih vsebinskih sklopih učenci poleg TEME spoznavajo še sporazumevalne vzorce za DRUŽBENE KONVENCIJE IN OBLIKOVANJE DISKURZA in SLOVNIČNE VZORCE, ki niso povezani le z določeno temo, ampak so univerzalni. Pri obravnavi teh dveh sklopov je pomembno, da ju učitelj nikakor ne obravnava izolirano (gl. tudi poglavje 4).

Obravnava tem in podtem pri pouku ne sledi nujno zaporedju, v katerem so navedene v učnem načrtu. Učitelj naj glede na jezikovne potrebe in jezikovno zmožnost učencev presodi, katere teme in podteme so zanje v določenem trenutku najbolj relevantne. Hitrost obravnave in obseg posameznih tem naj v celoti prilagodi zmožnosti učencev. Prav tako lahko posameznim tematskim sklopom (v omejenem obsegu) dodaja relevantne vsebine po svoji presoji.

Pri dejavnostih za branje in pisanje učitelj upošteva stopnjo opismenjenosti in bralne zmožnosti v prvem in drugem jeziku (prim. poglavje 4.2).

V omejenem obsegu v povezavi z navedenimi temami učenci spoznavajo tudi sociokulturne vsebine. Slednje so v pouk vključene z namenom, da bi učenci priseljenci lažje in bolje razumeli slovensko stvarnost, se znali glede na okoliščine ustrezno odzivati oz. se izogniti morebitnim

nesporazumom. S sociokulturnimi vsebinami se lahko učenci seznanijo tudi v svojem ali kakem drugem skupnem jeziku.

3.1 Vsebinski sklopi

V nadaljevanju so podrobneje predstavljeni vsebinski sklopi, navedeni v poglavju 3. Posamezne teme so členjene na podteme (prvi stolpec v tabeli). V tabeli so pri vsaki podtemi na dveh ravneh – raven 1, poimenovana R1 (drugi stolpec v tabeli), in raven 2, poimenovana R2 (tretji stolpec v tabeli) – navedeni sporazumevalni vzorci, ki naj bi jih učenci usvojili produktivno (belo polje) ali le receptivno (sivo polje).

R1 je namenjena učencem, pri katerih se predvideva počasnejše napredovanje, R2 pa učencem, za katere predvidevamo, da bodo zaradi sorodnosti prvega jezika in slovenščine ali drugih okoliščin hitreje napredovali (prim. poglavje 3). Sporazumevalni vzorci so navedeni kot primeri vzorcev, ki so relevantni za uresničevanje določenega sporazumevalnega namena in naj bi jih učenci usvojili na začetni stopnji učenja. Oblikovani so kot odprti seznam, kar pomeni, da jih lahko učitelj v skladu z jezikovnimi potrebami in zmožnostmi učencev dopolni. Pričakuje se, da bodo ti naj tej stopnji v danih situacijah (ob upoštevanju vseh v nadaljevanju opisanih omejitev) vzorce uporabljali tako, da se bodo lahko kljub morebitnim napakam pri tvorjenju besedil uspešno sporazumeli.

Sporazumevalni vzorci, navedeni v tabelah, so priporočljivi, ne pa zavezujoči in so bili izbrani na podlagi pedagoških izkušenj in konsenza sestavljavcev učnega načrta ter usklajeni z dokumenti, ki opisujejo ravni jezikovnega znanja (gl. poglavje 6).

Pod tabelo je po posameznih jezikovnih dejavnostih (govorjenje, poslušanje, branje in pisanje) navedeno, kaj naj bi bili učenci z jezikom zmožni izraziti in/ali opraviti. Pri večini tem so poleg tega opisane tudi sociokulturne vsebine, s katerimi naj bi se učenci seznani.

TEMA: IDENTITETA IN DRUŽINA

Podteme	R1	R2
predstavitev	Jaz sem Maja Kovač. Stara sem 6 let. Hodim v 1. A. Kako ti je ime? ...	Hodim na OŠ Matije Čopa. Moj naslov je Linhartova ulica 31, Ljubljana. Rojstni dan imam dvaindvajsetega maja. Sem iz Srbije. Govorim srbsko in slovensko. ...
	Kdo si pa ti? Koliko si star? Priimek ...	A razumeš slovensko? ...

• družina	To je moja mama. ...	Moja mama je frizerka. Imam sestro in brata. ...
	A imaš brata ali sestro? Kdo je tvoja družina? ...	A si bil za vikend pri babici? ...
• opis osebe	Moja mama je lepa. ...	Jaz sem velik. Imam črne lase. Nosim očala. Hitro tečem in rad igram nogomet. ...
	Kakšna je tvoja mama? ...	

Govorjenje

Učenci se preprosto predstavijo: povejo svoje ime in starost. Povejo, kdo je njihova ožja družina, pri čemer si pomagajo s slikovnim gradivom, npr. fotografijo. Pri tem uporabljajo poimenovanja, ki so v uporabi v njihovem okolju. Odgovorijo na predvidljiva vprašanja v zvezi z osebno identiteto in družino. Z naučenimi frazami vprašajo druge po podobnih informacijah, npr. ob igri z vrstniki ali igri vlog s pomočjo lutke ali igrače. Preprosto opišejo sebe, družinskega člana ali vrstnika.

Učenci na R2 poleg tega povejo svoj naslov, rojstni datum, od kod prihajajo. Predstavijo sorodstvena razmerja v družini.

Branje in poslušanje

Učenci razumejo predvidljiva vprašanja v zvezi z osebno identiteto, če so ta izrečena počasi in razločno. Razumejo druge pri izmenjavi podobnih informacij. Razumejo posamezne besede in besedne zveze v besedilih v zvezi z ožjo družino in prijatelji, še posebej če je besedilo podprto s slikovnim gradivom.

Pisanje

Učenci napišejo svoje ime, koliko so stari in kateri razred obiskujejo.

Učenci na R2 poleg tega zapišejo posamezne besede ali besedne zveze v zvezi z navedenimi temami, npr. ob risbi, na delovnem listu, testu ipd. Po modelu v preprostih povedih opišejo sebe, družinskega člana ali vrstnika.

TEMA: ŠTEVILKE, BARVE, OBLIKE IN LASTNOSTI

Podteme	R1	R2
• številke in količina	Ena, dve, tri, štiri, pet. Veliko. Tri plus ena je štiri. ...	
	Koliko je to? Potrebuješ tri barvice. A boš veliko juhe? ...	
• barve	Všeč mi je zelena. Kje je moja rjava barvica? Medved je rjav. ...	
	Vzemi moder flomaster. Katero žogo boš: rdečo ali modro? ...	
• oblike	To je trikotnik. ...	To je valj. To je stožec. ...
	Nariši kvadrat. Usedimo se v krog. ...	
• lastnosti	Ravnilo je novo. Torba je stara. ...	Metulj je pisan. Imam nove hlače. ...
	Pazi, tla so mokra! Kakšen je slon? Poišči velik trikotnik. Poišči majhen krog. Črta je ravna. ...	

Govorjenje

Učenci rabijo poimenovanja za števila. Učijo se zaporedja števil. Rabijo poimenovanja za barve in oblike. Preprosto opišejo stvari.

Branje in poslušanje

Učenci razumejo poimenovanja za števila, barve, oblike in lastnosti. Razumejo predvidljiva navodila in opozorila, če so izrečena počasi in razločno ter so podprta s kretnjami in/ali slikovnim gradivom.

Pisanje

Učenci napišejo poimenovanja za števila, barve, oblike in lastnosti.

Sociokulturno vedenje

Učenci po barvah prepoznajo slovensko zastavo in povejo (ali narišejo), kakšna je njihova.

TEMA: ŠOLA IN POUK

Podteme	R1	R2
• prostori in osebje v šoli	To je naša učiteljica. Učiteljica, a grem lahko na stranišče? Kje je knjižnica? Kaj je to? Garderoba Telovadnica Jedilnica ...	Za glasbo imamo drugo učiteljico. ...
	Gremo na igrišče! ...	Predstava bo v telovadnici. ...
• predmeti v prostoru	Tukaj je stol. Kje je umivalnik? Miza ...	
	Pobriši tablo, prosim. Zapri vrata, prosim. Prosim, pospravi stol. ...	
• šolske potrebščine	To je svinčnik. To je moja barvica. Potrebujem šilček. Rabim ravnilo. A imaš lepilo? A lahko dobim list? ...	A lahko pišemo s svinčnikom? A to napišemo z rdečo barvico? A to prilepimo v zvezek? ...
	Vzemi škarje. Daj mi beležko. Čigava torba je to? ...	Risbice lahko odnesete domov.

• predmeti, dejavnosti v šoli in urnik	Danes imamo matematiko. Všeč mi je spoznavanje okolja. Zdaj imamo odmor. Rišem. Pišem. Tukaj sedi Jakob, tukaj pa jaz. Malica Počitnice ...	Rad imam šport, ker rad igram nogomet. Ne maram brati. Matematika mi ni všeč. ...
	Reditelj/dežurni učenec Gremo ven. V petek imamo športni dan. Lepe počitnice! ...	Bralna značka. Kdo manjka? Kdo je danes dežuren? Obvestilo V četrtek, 1. 4., bomo imeli kulturni dan. Ogledali si bomo lutkovno predstavo Saprarniška. ...
• preverjanje in ocenjevanje		Jutri imamo test. ...
	Zelo dobro! Zelo lepo! Bravo! Jutri pišemo test. ...	Zelo si se potrudil! Lepše piši. Poprava ...
• navodila za delo v razredu in samostojno delo	Ne razumem. Ne vem. ...	
	Vaja To je za domačo nalogo. Pobarvaj. Izreži. Poslušaj. Prepiši. Obkroži. Ponovi. Tišina! Umirimo se. Tečemo v krogu. Postavite se v vrsto. Pripravite športno opremo. Govori glasneje. ...	

Govorjenje

Učenci poimenujejo prostore v šoli in tipične predmete v njih, poimenujejo pogosto rabljene potrebščine. Z naučeno frazo znajo vprašati oz. prositi, če kaj potrebujejo. Odzovejo se na preprosta vprašanja, omejena na navedene teme.

Učenci na R2 poleg tega povejo, kateri šolski predmet in interesne dejavnosti imajo radi oz. jim niso všeč.

Branje in poslušanje

Učenci razumejo poimenovanja za prostore v šoli, tipične predmete v njih in pogosto rabljene šolske potrebščine. Učenci razumejo enostavna in predvidljiva navodila za delo v razredu in samostojno delo, če so izrečena počasi in razločno ter podprta s kretnjami. Razumejo predvidljive napise oz. znake, ki se pojavljajo v šolskem okolju, še posebej če so podprti s slikovnim gradivom ali simbolom.

Učenci na R2 poleg tega razumejo preprosta šolska obvestila. Razumejo preprost komentar učitelja ob pisnem izdelku ali govorjenju učenca.

Pisanje

Učenci napišejo poimenovanja za šolske potrebščine, predmete v prostoru in osebje v šoli.

Učenci na R2 poleg tega po nareku zapišejo obvestilo, sporočilo v beležko, s table prepišejo kratka besedila v zvezi z navedenimi temami, npr. urnik.

Sociokulturno vedenje

Učenci vejo, da se pouk začne točno in da se v šolo ne zamuja. Vejo, da se razreda med poukom ne zapušča. Učenci vejo, da učitelje v osnovni šoli običajno nagovarjamo z nazivom gospod učitelj oz. gospa učiteljica (oz. kot je v navadi na posamezni šoli) in jih vikamo. Seznanjeni so s šolskim urnikom, osnovnim hišnim redom in pravili obnašanja: vejo, da med poukom ni dovoljeno jesti, da učenci med poukom nosijo copate, da ob prihodu obutev in vrhnja oblačila odložijo v garderobi ipd. Vejo, kako naj ravnajo, če pride do konflikta med učenci.

TEMA: VSAKDAN

Podteme	R1	R2
hrana in pijača	To je jabolko. Rad imam sladoled. Rada pijem vodo. Špinača ni dobra. Dober tek! Hvala, enako! Lačna sem. Sok, prosim. ...	Ne maram solate. Tega ne jem. A lahko dobim še malo? A lahko dobim prtiček, prosim? ...

	A boš juho? A boš vodo ali sok? Kaj rad ješ? Gremo na kosilo. A ne maraš solate? A ješ solato? Vzemi prtiček! ...	
• oblačila	To je moj pulover. Imam modro majico. ...	Pozimi oblečem bundo. Poleti nosim kratke hlače. ...
	A je to tvoja bunda? A imaš kapo? Oblecite se. Kaj imaš to na majici? A je dinozaver? ...	
• vsakodnevna rutina	Gledam risanke. Mama kuha. Jem. Ne spim. Kaj delaš? Igram se. ...	Popoldne delam domačo nalogo. Potem gledam televizijo. ...
	Kaj rad delaš? Kaj delaš doma? ...	
• izražanje časa	Danes je petek. Zdaj je zima. ...	Kdaj gremo domov? Januar, februar, marec ... Koliko je ura? Ura je enajst. ...
	Jutri je praznik. Nimamo pouka. Kmalu bo odmor. Zdaj imamo malico, potem gremo v telovadnico. ...	Atletika je ob torkih in četrtnih. ...

Govorjenje

Učenci poimenujejo hrano in pijačo ter povejo, kaj radi jejo in pijejo. Poimenujejo pogosto rabljena oblačila in povejo, kaj nosijo. Učenci poimenujejo vsakodnevna, rutinska opravila (s preprostimi povedmi povejo, kaj ponavadi počnejo). Znajo odgovoriti na preprosta in predvidljiva vprašanja v zvezi z zgornjimi temami v predvidljivih situacijah. Povejo, kaj želijo jesti ali piti, in preprosto povejo, kakšna je hrana in pijača.

Učenci na R2 poleg tega povejo, česa ne jejo, in z naučeno frazo prosijo za dodatno porcijo. V preprostih, deloma povezanih povedih povejo, kako preživljajo dan. Poimenujejo jedilni pribor, ki ga rabijo v šoli pri obrokih. Povejo, koliko je ura (pri tem upoštevamo kognitivno zmožnost otroka).

Branje in poslušanje

Učenci razumejo poimenovanja za hrano in pijačo ter poimenovanja za oblačila. Razumejo poimenovanja za jedilni pribor, ki ga rabijo pri obrokih. Razumejo preproste povedi v zvezi z vsakodnevnimi dejavnostmi, npr. pri pogovoru z učiteljem ali vrstniki oz. v besedilih, še posebej če je besedilo podprto s slikovnim gradivom, npr. v zelo preprostih slikanicah. Razumejo preprosta in predvidljiva vprašanja v zvezi z navedenimi temami, če so izrečena počasi in razločno. Razumejo preprosta kratka navodila v zvezi z zgornjimi temami, če so izrečena počasi in razločno ter so podprta s kretnjami.

Učenci na R2 poleg tega razumejo, kdaj se odvijajo določene dejavnosti, npr. ob katerih dnevih, ob katerem letnem času, kateri del dneva.

Pisanje

Učenci zapišejo poimenovanja v zvezi z navedenimi temami.

Učenci na R2 poleg tega v posameznih povedih po modelu preprosto predstavijo svoj običajen dan.

Sociokulturno vedenje

Učenci poznajo dnevne obroke in običajno zaporedje obrokov v šoli. Seznanjeni so z običajnim obnašanjem in navadami ob obedu pri mizi. Vejo, da ob začetku obeda zaželimo *Dober tek./Hvala, enako*. Poznajo nekatere najbolj znane tradicionalne slovenske jedi, npr. potico.

TEMA: PROSTI ČAS

Podteme	R1	R2
prijatelji	To je moja prijateljica. ...	Moja najboljša prijateljica je Maja. To je moja sošolka. ...
	Kdo je tvoj prijatelj? ...	
igrače	To je moja punčka. Kje je sestavljanica? A mi daš kocko? ...	

	Pospravi kocke. ...	
• igrišče in igra	Jaz grem na tobogan. Ti loviš! Igram igrice. ...	Ti si na vrsti! Kdo ima kocko? ...
	Kdo se gre žogat? A se gremo med dvema ognjema? Lahko greste na igrala. Pazi! ...	Kdo je zmagal? Ne goljufaj! ...
• šport in druge dejavnosti v prostem času	Treniram nogomet. Igram klavir. Rada plavam. Kje je žoga? ...	Hodim na karate. A se znaš voziti s kolesom? ...
	Prinesite športno opremo. Pripravljeni, pozor, zdaj! Daj mi žogo. A znaš plavati? ...	Kateri šport ti je všeč? Mi smo skupaj. Ti boš golman. Plavalci Neplavalci ...

Govorjenje

Učenci poimenujejo igrače, s katerimi se običajno igrajo, in igrala na igrišču. Z naučenimi frazami znajo povabiti vrstnike k igri in se na povabilo odzvati. Z naučeno frazo znajo vprašati za dovoljenje. Povejo, kateri šport obvladajo in kaj radi delajo.

Učenci na R2 poleg tega povejo, v katere dejavnosti v prostem času so vključeni. Znajo poimenovati nekatere pogoste športne pripomočke.

Branje in poslušanje

Učenci razumejo poimenovanja za pogoste igrače, igrala, nekatere športne dejavnosti in skupinske igre. Razumejo povabilo k igri. Razumejo preprosta kratka navodila in opozorila v zvezi z zgornjimi temami, če so izrečena počasi in razločno ter so podprta s kretnjami. Razumejo druge pri izmenjavi podobnih informacij.

Pisanje

Učenci zapišejo poimenovanja v zvezi z navedenimi temami.

Sociokulturno vedenje

Učenci poznajo osnovna pravila obnašanja pri skupinskih igrah in na igrišču. Poznajo nekatere tipične skupinske igre, npr. *ti loviš*, *bratec*, *reši me* ipd. Seznanjeni so s športnim programom *Zlati sonček*, če ga opravljajo v okviru šole.

TEMA: TELO IN ZDRAVJE

Podteme	R1	R2
• deli telesa	To je glava. ...	Imam umazane roke. Imam modre oči. ...
• osebna higiena	A grem lahko na stranišče? Zjutraj se umijem. ...	Potrebujem robček. ...
	Umij si roke. Obriši si nos. ...	
• zdravje, počutje in občutja	Trebuh me boli. Zdravnik Maja se joka. Tukaj me boli. Na zdravje! Hvala. Zebe me. Vroče mi je. ...	Utrujen sem. Bil sem bolan. Prehlajena sem. Slabo mi je. Udaril sem se. ...
	Kaj te boli? Kje te boli? Kako si? A si v redu? A si bil bolan? Odpri usta. ...	Kako se počutiš? Kaj se je zgodilo? Kaj je bilo? ...

Govorjenje

Učenci poimenujejo pomembnejše dele telesa. Znajo se odzvati na predvidljiva vprašanja v zvezi s počutjem in v preprostih povedih ali naučenih frazah ter s kazanjem povejo, kako se sami počutijo.

Učenci na R2 se poleg tega preprosto opišejo: povejo, kakšne lase in oči imajo. Znajo prositi za pomoč v povezavi z osebno higieno, npr. prosijo za robček.

Branje in poslušanje

Razumejo poimenovanja za dele telesa. Razumejo preprosta kratka navodila in opozorila v zvezi z osebno higieno, če so izrečena počasi in razločno ter so podprta s kretnjami ali slikovnim gradivom. Razumejo, če so vprašani po počutju. Razumejo druge pri izmenjavi podobnih informacij.

Pisanje

Učenci zapišejo poimenovanja v zvezi z navedenimi temami.

Učenci na R2 poleg tega v preprostih povedih po modelu opišejo svoj videz.

Sociokulturno vedenje

Učenci vejo, da si pred jedjo in ko gremo na stranišče umijemo roke. Vejo, da rečemo *Na zdravje!*, če kdo kihne. Učenci vejo, da lahko sodelujejo v akciji tekmovanja za čiste zobe.

TEMA: DOM

Podteme	R1	R2
• bivališča	Naša hiša je velika. To je moj blok. Tukaj živim. Stanovanje ...	Prvo nadstropje Živim v Kranju. Stanujem v bloku. ...
	Kakšna je vaša hiša? V mali vasi so majhne hiše in v vsaki hiši so otroci. ...	Kje stanuješ? Kje živiš? ...
	Imamo kuhinjo, kopalnico in dnevno sobo. Postelja ...	
• prostori in predmeti v stanovanju	Kaj je v hiši? ...	

Govorjenje

Učenci poimenujejo tipična bivališča, osnovne prostore v stanovanju in pogoste predmete v njih. Povejo, kje živijo in svoje bivališče ali bivališče na sliki preprosto opišejo.

Učenci na R2 poleg tega navedejo kraj ali mesto, v katerem bivajo.

Branje in poslušanje

Učenci razumejo poimenovanja za nekatera najpogostejša bivališča, osnovne prostore v stanovanju in pogoste predmete v njih. Razumejo posamezne besede in besedne zveze v besedilih v zvezi z navedenimi temami, posebej če je besedilo podprto s slikovnim gradivom.

Učenci na R2 poleg tega razumejo preprosta besedila v zvezi z bivanjem, še posebej če so podprta s slikovnim gradivom.

Pisanje

Učenci zapišejo poimenovanja v zvezi z navedenimi temami.

Učenci na R2 poleg tega napišejo svoj naslov.

TEMA: MESTO

Podteme	R1	R2
• zgradbe in ustanove	To je trgovina. Tukaj je pošta. Grad je zelo star. A je daleč? Ulica ...	
		Ogledali si bomo grad. ...
• promet	To je vlak. Imam kolo. Cesta Pločnik ...	V šolo grem z avtobusom. ...
	To je avtobusna postaja. Tukaj ustavi avtobus. Na prehodu za pešce se ustavi in poglej levo in desno. Semafor ...	
• poklici	To je frizerka. Jaz bom pilot. ...	Zdravnik dela v bolnišnici. ...

	Kaj boš, ko boš velik? Kdo dela v trgovini? ...	
--	---	--

Govorjenje

Učenci poimenujejo nekatere pogoste zgradbe in ustanove, zlasti tiste, ki se pojavljajo v ožji okolici njihovega doma in šole. Poimenujejo nekatera pogosta prevozna sredstva in poklice. V naučeni frazi povejo, kateri poklic želijo opravljati.

Branje in poslušanje

Učenci razumejo poimenovanja za tipične zgradbe in ustanove v mestu, nekatera pogosta prevozna sredstva in poklice. Razumejo preprosta kratka vprašanja in preprosta kratka predvidljiva navodila v zvezi z navedenimi temami, če so izrečena počasi in razločno ter podprta s kretnjami. Razumejo posamezne besede in besedne zveze v besedilih v zvezi z navedenimi temami, posebej če je besedilo podprto s slikovnim gradivom, npr. v zelo preprostih slikanicah.

Pisanje

Učenci zapišejo poimenovanja v zvezi z navedenimi temami.

Sociokulturno vedenje

Učenci poznajo nekatere značilnosti življenja v mestih, npr. javni prevoz. Poznajo osnove obnašanja v prometu (npr. kako varno prečkati cesto). Poznajo kresničko. Razumejo nekatere pogoste simbole in napise, ki se pojavljajo na javnih mestih, npr. znak za žensko ali moško stranišče (M, Ž).

TEMA: NARAVA

Podteme	R1	R2
živali in njihova bivališča	To je lisica. Všeč mi je žirafa. Zajec je korenje. Tiger je nevaren. Slon je velik. ...	Kamela živi v puščavi. Mačka ima brke. Rad bi imel zajca. ...
	Medved živi v gozdu. Katera žival ti je všeč? Kakšna je zebra? ...	Tiger je divja žival. Muha je žuželka. Ta žival živi v Afriki. Je rjave barve. Ubija druge živali. Glasno rjove. Zelo dobro voha. ...

• rastline	To je smreka. Roža je lepa. ...	Ta roža raste na travniku. ...
	Poglejte, kako visoko je to drevo. ...	Rastlina Korenine Jeseni listi odpadejo. ...
• deli pokrajine	To je reka. Morje je slano. ...	V nedeljo grem na morje. ...
		Videli smo jezero in hribe. ...
• snovi v naravi	Voda je mrzla. Ta kamen je lep. To je pesek. Zrak ...	List plava na vodi. ...
	Poiščite okrogel kamen. Rože potrebujejo zemljo, vodo in svetlobo. ...	
• vreme, letni časi	Sonce je. Danes je dež. Dežuje. Danes je mrzlo. Zdaj je pomlad. ...	Všeč mi je poletje, ker imamo počitnice. ...
	Če bo vreme lepo, bomo šli ven. Poglejte, mavrica! ...	Če bo slabo vreme, športni dan odpade. ...
• ekologija	Kje je koš? ...	
	Smeti Papir Steklo Embalaža Papir damo v ta koš, plastiko pa v tega. ...	V šoli ločujemo odpadke. Akcija zbiranja starega papirja ...

Govorjenje

Učenci poimenujejo nekatere pogoste domače in divje živali, povejo, katere so jim všeč in jih preprosto opišejo. Poimenujejo rastline, s katerimi se zelo pogosto srečujejo, nekatere ključne elemente pokrajine in snovi v naravi. S preprostimi povedmi oz. naučenimi frazami povejo, kakšno je vreme, kateri letni čas je.

Učenci na R2 poleg tega poimenujejo osnovne dele telesa živali. V preprostih povedih po modelu opišejo najljubšo žival ali rastlino.

Branje in poslušanje

Učenci razumejo poimenovanja za pogoste živali, njihova bivališča in osnovne dele telesa živali. Razumejo poimenovanja za zelo pogoste rastline v okolici, ključne elemente pokrajine, snovi v naravi in vremenske pojave. Razumejo posamezne besede in besedne zveze v besedilih v zvezi z navedenimi temami, posebej če je besedilo podprto s slikovnim gradivom, npr. v zelo preprostih slikanicah ali otroški periodiki.

Učenci na R2 poleg tega razumejo bistvene informacije v preprostih besedilih o navedenih temah in bistvene informacije v prilagojenih strokovnih učbeniških besedilih ali učnih listih, če so ti podprti s slikovnim gradivom, npr. preprost opis rastline ali živali. Razumejo preprosto vremensko napoved, če je podprta s slikovnim gradivom.

Pisanje

Učenci zapišejo poimenovanja v zvezi z navedenimi temami.

Učenci na R2 poleg tega v preprostih povedih po modelu opišejo najljubšo žival ali rastlino.

Sociokulturno vedenje

Učenci se seznanijo z dogajanjem na kmetiji in živalmi na kmetiji, npr. ob obisku kmetije v okolici. Vejo, kako v slovenščini oponašamo glasove nekaterih domačih živali. Vejo, da skrbimo za čisto okolje tudi tako, da odpadke mečemo v koš za smeti in jih tudi ločujemo.

TEMA: UMETNOST IN KULTURA

Podteme	R1	R2
• umetnost	Čopič Risalni list Slika ...	Klavir Kitara Violina Lutka Kip ...
	Zapojmo skupaj. Zdaj bomo pa ponovili pesmico. Tvoja risba je zelo lepa. ...	Jutri gremo v lutkovno gledališče. A ti je bila predstava všeč? ...

prazniki in običaji	Danes je pust. Danes pride Dedek Mraz. ...	
	Kaj boš za pusta? Kaj delaš za novo leto? Maškara ...	Za pusta bodo za malico krofi. Ob slovenskem kulturnem prazniku bomo pripravili proslavo. Zaigrali bomo igrico. ...
pravljice in zgodbe		Škrat Princeska Kralj Vitez Vila Zmaj je hudoben. ...
		Nekoč je živel kralj. Imel je tri hčerke. ...

Govorjenje

Učenci poimenujejo nekatere likovne pripomočke, zlasti tiste, s katerimi se sami srečajo. Poimenujejo nekatere slovenske praznike in običaje ter stvari, povezane z njimi. Povejo preprosto in kratko pesmico, izštevanko, uganko.

Učenci na R2 poleg tega poimenujejo pogosta glasbila in umetniške izdelke. Poimenujejo pogosta pravljlična bitja. Po večkrat slišnem vzorcu povejo zelo preprosto in kratko pravljico ali zgodbo z omejenim besediščem, npr. obnovijo jo ob slikah ob pomoči učitelja.

Branje in poslušanje

Učenci razumejo poimenovanja za nekatere likovne pripomočke, za nekatere praznike in običaje ter stvari, povezane z njimi. Razumejo preprosta vprašanja v zvezi z navedenimi temami.

Učenci na R2 poleg tega razumejo poimenovanja za nekatera glasbila, umetniške izdelke in nekatera pravljlična bitja. Razumejo posamezne besede in besedne zveze v preprostih zgodbah in pesmih, posebej če je besedilo podprto s slikovnim gradivom, npr. v preprostih slikanicah. Razumejo zelo preprosto in kratko besedilo o praznikih in običajih, če je podprto s slikovnim gradivom.

Pisanje

Učenci zapišejo poimenovanja v zvezi z navedenimi temami.

Učenci na R2 poleg tega ob slikah, ki ponazarjajo vsebino pravljice ali zgodbe, v preprostih povedih ali besednih zvezah predstavijo njeno vsebino, dopolnijo pravljico ipd.

Sociokulturno vedenje

Učenci se seznani s preprostimi otroškimi in ljudskimi pesmimi, ki se pogosto pojejo, npr. *Mi se imamo radi*, *Kuža Pazi*, *Ringa raja*. Poznajo nekaj najpogostejših slovenskih izštevank, npr. *An, ban pet podgan*. Poznajo nekatere slovenske praznike in običaje, npr. pust.

Učenci na R2 poznajo nekatere najbolj znane slovenske pravljичne junake, npr. Muco Copatarico, Mačka Murija, Kekca, Mojco Pokrajculjo ipd., in slovenska poimenovanja za nekatere mednarodne pravljичne junake, npr. Rdečo Kapico, Sneguljčico, Pepelko ipd. Seznani se s slovenskimi poimenovanji za aktualne risane junake.

DRUŽBENE KONVENCIJE IN OBLIKOVANJE DISKURZA

Sklop ni razdeljen na R1 in R2, saj naj bi navedene vzorce usvojili vsi učenci.

Podteme	
• pozdravljanje	Dobro jutro! Dober dan! Dober večer! Nasvidenje! Lahko noč! Živjo! Adijo! ... Nasvidenje, lepo se imej! ...
• predstavljanje	Jaz sem Miha. Kako ti je ime? ... Kdo si pa ti? ...
• izražanje čustev	Vesel sem. Rada te imam. To pa ni lepo. Strah me je. ... A si žalosten? Kaj je narobe? ...

• povabilo	A se greš igrat? Ja. Ne. Ne morem. ... A prideš k meni domov? Pridi. ...
• ponujanje	Boš čokolado? Ja, prosim. Ne, hvala. ... Izvoli. A bi še? ...
• zahvaljevanje	Hvala. Prosim. ... Ni za kaj. ...
• voščilo, čestitka	Vse najboljše! Srečno novo leto! ... Čestitam! ...
• opravičilo	Oprosti. ... Nič hudega. ...
• prošnja	A mi daš, prosim, radirko? A lahko dobim list? ... A mi lahko pomagaš? ...

• pohvala, graja	Ta pravljica je lepa! Solata ni dobra. ... Priden si. Bodi pridna. Ne smeš nagajati. To ni bilo lepo. ...
• pritoževanje	Maja mi nagaja. ... On mi je vzel žogo. ...
• izražanje preference	To, prosim. Ne maram tega. Všeč mi je. Ni mi všeč. ... A ti je to všeč? ...
• tolaženje	Je že v redu. Ne jokaj. ...
• strinjanje	Ja./Ne. To ni res. Prav. ... Prav? ...
• izražanje razumevanja in nerazumevanja	Razumem. Ne razumem. Kaj je to? Prosim, še enkrat. Bolj počasi, prosim. ...

	A razumeš?
	...

Govorjenje

Učenci glede na okoliščine, npr. del dneva, govorni položaj, ustrezno pozdravijo. Preprosto se predstavijo. Izrazijo trenutno razpoloženje. Z naučeno frazo povabijo sogovorca oz. sprejmejo ali zavrnejo sogovorčevo povabilo. Z naučeno frazo ponudijo oz. sprejmejo ali zavrnejo ponujeno, se zahvalijo, voščijo in se opravičijo. Prosijo za pomoč, znajo prositi za predmet, izrazijo potrebo in zahtevo. Izrečejo preprosto pohvalo ali grajo o določeni stvari. Z naučeno frazo se pritožijo in izrazijo preferenco. Z naučeno frazo izrazijo svoje strinjanje oz. nestrinjanje, izrazijo razumevanje oz. nerazumevanje.

Branje in poslušanje

Učenci razumejo sogovorce pri pozdravljanju, predstavljanju. Razumejo preproste vzorce za izražanje razpoloženja. Razumejo preprosto povabilo in preprost kompliment, pohvalo ali grajo, zahvalo, voščilo, čestitko, opravičilo in prošnjo in se znajo nanje odzvati.

Pisanje

Učenci napišejo preprosto voščilo za rojstni dan ali ob praznikih.

Sociokulturno vedenje

Učenci se seznani s formalnimi in neformalnimi pozdravi. Vejo, da s prikimavanjem pritrujemo ali izražamo strinjanje in odkimavanjem izražamo nestrinjanje, odklanjanje ali zanikanje. Učenci so seznanjeni z načinom praznovanja rojstnega dne. Vejo, da slavljencu sežemo v roke in mu zaželimo vse najboljše.

SLOVNIČNI VZORCI

Učenci navedene slovnične vzorce spoznavajo v rabi (prim. poglavje 4.3) v skladu s pojmovno-funkcijskim pristopom (gl. poglavje 4.3). Slovnične vzorce, označene z zvezdico (*), učenci poznajo le na ravni razumevanja ali v naučenih vzorcih.

	R1	R2
• poved	- izražanje s pripovednimi enostavnimi povedmi: trdilne in nikalne povedi (<i>Rišem. Ne rišem.</i>) - izražanje z vprašalnimi povedmi: odločevalna in dopolnjevalna vprašanja (<i>A rišeš? Kaj rišeš?</i>) - besedni red v enostavni povedi	- izražanje s pripovednimi dvostavnimi povedmi: trdilne in nikalne povedi (<i>Rada pojem in plešem.</i>)
• glagol	- izražanje dejanj in stanj: raba zelo pogostih pravilnih in nepravilnih glagolov v: sedanjiku (E, D*, M*)	- izražanje dejanj in stanj: raba pogostih pravilnih in nepravilnih glagolov v: sedanjiku (E, D*, M*), pretekliku (E, D*, M*), prihodnjiku (E*, D*, M*)
• samostalnik	- izražanje poimenovanj za bitja, predmete in pojme: zavedanje spola, sklona in števila samostalnika v rabi, raba imenovalnika (E, D*, M*), rodilnika (E*, D*, M*), dajalnika (E*, D*, M*), tožilnika (E, D*, M*), mestnika (E*, D*, M*), orodnika (E*, D*, M*) – omejeno na rabo samostalnikov brez posebnosti v sklanjatvenem vzorcu	- izražanje poimenovanj za bitja, predmete in pojme: zavedanje spola, sklona in števila samostalnika v rabi, raba imenovalnika (E, D*, M*), rodilnika (E, D*, M*), dajalnika (E, D*, M*), tožilnika (E, D*, M*), mestnika (E, D*, M*), orodnika (E, D*, M*) – omejeno na rabo samostalnikov brez posebnosti v sklanjatvenem vzorcu
• pridevnik	- izražanje lastnosti: raba s samostalnikom v imenovalniku (E, D*, M*), rodilniku (E*), dajalniku (E*), tožilniku (E, D*, M*), mestniku (E*), orodniku (E*) - dvostopenjsko stopnjevanje (<i>lep, zelo lep</i>)	- izražanje lastnosti: raba s samostalnikom v imenovalniku (E, D*, M*), rodilniku (E*, D*, M*), dajalniku (E*, D*, M*), tožilniku (E, D*, M*), mestniku (E*, D*, M*), orodniku (E*, D*, M*) - izražanje svojine* - tristopenjsko stopnjevanje zelo pogostih pridevnikov*

• števnik	- izražanje števila (raba glavnih števnikov ob preštevanju do 20 (1. razred) oz. 100 (2. razred) oz. 1000 (3. razred))	- izražanje števila (raba glavnih števnikov) - vrstilni števnik
• zaimek	- raba osebnih zaimkov (<i>jaz, ti, on, ona, mi</i>) - raba vprašalnih zaimkov (<i>kdo, kaj, kakšen</i>) - raba svojilnih zaimkov (<i>moj, tvoj, njegov*, njen*, naš</i>) - raba kazalnega zaimka (<i>to</i>)	- raba osebnih zaimkov (<i>jaz, ti, on, ona, mi, vi, oni</i>) - raba vprašalnih zaimkov (<i>kdo, kaj, kakšen, čigav</i>) - raba svojilnih zaimkov (<i>moj, tvoj, njegov, njen, naš, vaš, njihov*</i>)
• prislov	- raba pogostih časovnih izrazov (<i>zdaj, takoj, danes, pozimi ...</i>) - raba pogostih krajevnih izrazov (<i>tukaj, tam</i>)	- raba pogostih časovnih izrazov (<i>zdaj, takoj, danes, včeraj, jutri, prej, potem ...</i>) - raba pogostih krajevnih izrazov (<i>tukaj, tam, naprej, nazaj, naravnost, zgoraj, spodaj, spredaj, zadaj, na levi, na desni</i>)
• veznik	- za izražanje naštevanja (<i>in</i>) - za izražanje izbire (<i>ali</i>)	- za izražanje naštevanja (<i>in</i>) - za izražanje izbire (<i>ali</i>) - za izražanje vzroka (<i>ker</i>)
• predlog	- izražanje smeri (<i>v, na</i>) - izražanje kraja* (<i>v, na</i>) - izražanje namenjenosti* (<i>za</i>) - izražanje sredstva, spremstva* (<i>s/z</i>)	- izražanje smeri (<i>v, na, pod, nad, pred</i>) - izražanje kraja (<i>v, na, pod*, nad*, pred*</i>) - izražanje namenjenosti (<i>za</i>) - izražanje sredstva, spremstva (<i>s/z</i>)

4 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

4.1 Uresničevanje ciljev predmeta

Poučevanje drugega jezika kot jezika okolja se razlikuje od poučevanja prvega jezika in tujega jezika. Učenci so z drugim jezikom v vsakodnevem stiku, z njim se srečujejo tudi zunaj institucionalnega okolja, uporabljajo ga za sporazumevanje s svojimi vrstniki, učitelji ipd. Slovenščina torej za učence priseljence pomeni glavno sredstvo sporazumevanja z domačimi govorci, pri začetnem pouku slovenščine pa tudi glavni cilj. Na to se mora odzovati tudi načrtovanje pouka in njegovih vsebin.

Učenje jezika je dolgotrajen in načrtovan proces. Učitelj se drži načela postopnosti in sistematičnosti, kar pomeni, da učencev ne seznanja z vsemi jezikovnimi vsebinami (besede, besedne zveze, sporazumevalne vzorce itn.) naenkrat, temveč jih predstavlja glede na njihovo pogostost, težavnost, relevantnost za učence ipd. in v obsegu, ki je zanje v določenem trenutku

sprejemljiv. Pri tem jih ne obravnava izolirano, ampak vedno v nekem širšem kontekstu, besede npr. vključuje v sporazumevalne vzorce. Tako razvija celotno jezikovno zmožnost učencev, ne le njen del. Predlagamo, da si učitelj pri izvedbi pouka pomaga z ustreznimi specializiranimi učnimi gradivi, ki so že v osnovi sestavljena tako, da omogočajo postopno nadgrajevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini, s premišljenim in z izkušnjami podprtim sosledjem vsebin.

Začetni pouk slovenščine poteka po načelih komunikacijskega oz. pojmovno-funkcijskega pristopa. Učenci se učijo izražati jezikovne funkcije (učijo se npr. povabiti nekoga, se zahvaliti, prositi za dovoljenje, opisati predmetnost, vprašati in povedati), splošne pojme (npr. za izražanje časa, izražanje časa, spola, kraja, količine, kakovosti, prostora) in specifične pojme, ki predstavljajo nabor besedišča ob relevantnih temah. Vse dejavnosti načrtujemo glede na potrebe, interese, učni stil in zmožnosti učencev. Učitelj delo pri pouku organizira tako, da so učenci čim bolj aktivni. Pri oblikovanju dejavnosti upošteva različne oblike dela (delo v paru, individualno delo, delo v skupinah) in različne učne stile učencev. Prizadeva si, da bi pri pouku vzpostavil sproščeno in vzpodbudno vzdušje. Do napak je tolerant in jih sprejema kot sestavni del usvajanja novega jezika, vendar hkrati pri pripravi na pouk načrtuje take dejavnosti, da učenci napake postopoma uspešno odpravljajo. Pri načrtovanju pouka upošteva prvi jezik učencev in njihovo sociokulturno ozadje, pokaže zanimanje zanje in jim pomaga, da znanje in spretnosti, ki jih imajo v svojem prvem jeziku, prenesejo v nov jezik.

EksPLICITNO ukvarjanje z jezikom v tem starostnem obdobju je težko izvedljivo, zato naj učitelj učenje jezika povezuje z različnimi dejavnostmi – z gibalnim, likovnim in glasbenim ustvarjanjem ipd. Kot obliko poučevanja naj uporablja igro in preko nje na zanimiv, neobremenjujoč način učencem posreduje jezikovne vsebine. Igra ali katera koli druga dejavnost pri pouku slovenščine kot drugega jezika ne sme biti sama sebi namen, temveč naj učitelj pri pripravi dejavnosti načrtuje, katere jezikovne cilje želi doseči in kako bodo učenci kar se da jezikovno dejavni. Učenje jezika poteka večinoma z metodo ponavljanja. Da se učenci naučijo oz. usvojijo določeno jezikovno vsebino, npr. besedo ali sporazumevalni vzorec, jo je treba večkrat ponoviti, jo izreči ali zapisati v novem kontekstu. Tudi za ponavljanje in utrjevanje so najprimernejša oblika dela jezikovne igre, npr.:

- spomin, tombola, domine,
- ugibanje besed, osebe, predmeta,
- pantomima,
- gibalne igre ipd.
- simbolna igra ipd.

Prav ponavljanje že usvojenih ali delno usvojenih vsebin in njihovo povezovanje z novimi vsebinami je ključno za uspešnost začetnega pouka slovenščine. Učitelj naj vedno znova ustvarja pogoje, v katerih bo lahko učenec obravnavano snov usvojil v celoti in jo v procesu nadaljnega učenja tudi ustrezno nadgrajeval.

Učenci najprej spoznavajo slušno podobo jezika, sledi ji vidna podoba, s pomočjo katere slišano zapišejo. Uzaveščajó glasove in znake za pisanje. Posebna pozornost velja neopismenjenim učencem v prvem razredu in učencem, ki so opismenjeni v nelatiničnih pisavah – pri njih mora učitelj slušnemu in vidnemu razločevanju in razčlenjevanju nameniti več časa.

Za razvijanje (pred)bralne in (pred)pisalne zmožnosti pa tudi za boljše uzaveščanje črkovnega sestava (in ustreznega zapominjanja) besed je pomembno tudi neopismenjene učence izpostaviti zapisanim besedam, npr. zapisu besede ob sliki ali napisom v učilnici. Učenci na ta način spoznavajo koncept zapisovanja in se učijo branja in pisanja: učijo se prepoznati črko za določen glas, iz črk (s pomočjo stavnice) sestavljajo besede in jih preberejo, dopolnijo zapis besede z manjkajočo črko, uzaveščajo začetni in končni glas izrečene besede oz. pri zapisu začetno (čaj), sredinsko (jabolko) ali končno črko (stol), še posebej, če zapis odstopa od fonetičnega ali se črka razlikuje od črke, s katero se zapisuje določen glas v njihovem prvem jeziku, večkrat prepišejo besedo ali krajši stavek, glaskujejo besede, skupaj z učiteljem berejo napise v učilnici, poskušajo zapisati glasove, kot jih slišijo, rešijo preprosto križanko, povežejo pripadajoče slike in besede (in se ob tem vadijo tudi v grafomotoriki), obkrožijo glas, besedo ali stavek, ki ga izreče učitelj ipd.

4.2 Razvijanje jezikovnih dejavnosti

Osrednja dejavnost pri pouku slovenščine kot drugega jezika je delo z besedilom oz. delo s sporazumevalnimi vzorci, ob katerih učenci usvajajo besedišče, razvijajo zmožnost slušnega razumevanja in govorjenja (opismenjeni učenci tudi branja in pisanja) in spoznavajo rabo slovničnih vzorcev.

Ker imajo učenci na tej stopnji še veliko težav z razumevanjem osnovnega besedišča, naj bo velik del dejavnosti namenjen delu z besediščem. Učencem naj učitelj pri posamezni temi ponudi omejen nabor besedišča, za katerega meni, da je v danem trenutku zanje najbolj relevantno. Naenkrat naj predstavi le nekaj besed, pri tem naj se drži načela: od znanega k neznanemu – postopoma naj že znanim besedam dodaja nove. Besede naj ponazarja z vizualno podobo (slikami, kretnjami, mimiko, pojasnjevalnimi dejanji, realijami itn., prim. SEJO: 173). Učitelj naj najprej učencem poimenovanja predstavi. Ko jih prepoznajo in razumejo, naj preide k produktivnim dejavnostim.

Učenje besedišča ne sme ostati omejeno le na poznavanje slovarske oblike besede, ampak naj bo vključeno v vsakdanje, za učence relevantne sporazumevalne vzorce. Ti naj prehajajo od najsplošnejših in enostavnih, npr. *Kaj je to? – To je barvica.*, k za posamezno temo specifičnim in kompleksnejšim, npr. *A lahko pišemo z rdečo barvico?* Učitelj naj pri tem izbira avtentične in za učence relevantne sporazumevalne vzorce, ki naj jih smiselno nadgrajuje.

Učitelj izbira za pouk predvsem krajša dialoška in nedialoška besedila, ki se navezujejo na obravnavane teme (prim. poglavje 3). V tem starostnem obdobju imajo kljub začetni stopnji učenja jezika pomembno vlogo literarna besedila. Za pouk so primerna zlasti taka izvirna besedila, ki so del splošne kulturno-jezikovne zavesti in so jezikovno primerna stopnji znanja jezika učencev. To so lažje otroške pesmi, izštevanka, rime, preproste in kratke zgodbe in pravljice, poleg teh pa tudi publicistična otroška besedila, ki jih učitelj po potrebi prilagodi.

Razvijanje jezikovne zmožnosti ni strogo omejeno le na čas pouka slovenščine, saj otroci v tej starosti prihajajo v stik s slovenščino pri igri in druženju z vrstniki tudi izven institucionalnega okolja.

4.2.1 Poslušanje in branje

Učitelj slušno in pisno gradivo izkoristi v vseh razsežnostih (od besedišča do sporazumevalnih in slovničnih vzorcev). Učence naj pripravi na poslušanje oz. branje besedila z obravnavo besedišča (npr. izbere težje ali nove besede iz besedila in jih pojasni), predstavitev novih sporazumevalnih vzorcev, aktivacijo predhodnega znanja učencev ipd.

Ob poslušanju oz. branju besedil naj učitelj pripravi naloge za preverjanje razumevanja:

- pripravi delovne liste, na katerih je s slikami predstavljeno besedišče, ki se pojavlja na posnetku ali v zapisanem besedilu, učenci pa ob poslušanju oz. branju obkrožijo, pobarvajo ali drugače označijo, kaj so slišali oz. prebrali;
- pripravi sličice, na katerih je predstavljeno besedišče, ki se pojavlja na posnetku, učenci pa ob poslušanju dvignejo ustrezno sličico;
- ob poslušanju ali branju besedila lahko učenci izbirajo slike, ki ponazarjajo posamezne dele zgodbe, ali jih razporejajo v ustrezno zaporedje;
- učenci narišejo, kaj so slišali ali prebrali, ilustrirajo besedilo;
- učenci odgovorijo na vprašanja ob besedilu;
- učenci dopolnijo besedilo z manjkajočo besedo ipd.

Preden se učenci lotijo reševanja nalog, naj jim da jasna navodila, kako naj jih rešujejo. Če je na učnem listu več nalog, vprašanj ali slikovnih nizov, jih lahko učenci s praznim listom prekrijejo, tako da se ob poslušanju osredotočijo le na enega. Na to naj bo učitelj pozoren zlasti takrat, ko se učenci prvič srečajo z reševanjem tovrstnih nalog.

Učitelj učence uči tudi strategij uspešnega reševanja nalog za preverjanje razumevanja. Opozori jih, naj se pri poslušanju oz. branju osredotočijo predvsem na zahtevane podatke.

Ob literarnih besedilih učitelj načrtuje tudi druge dejavnosti: petje pesmi, uprizarjanje besedila z mimiko in kretnjami, ples, preprosto dramatizacijo z lutkami ipd.

4.2.2 Govorjenje

Učenci se pri pouku učijo razločnega, razumljivega, sorazmerno pravilnega govornega sporočanja.

Del dejavnosti je namenjenih ustreznemu izgovarjanju in naglaševanju besed, del pa govornemu sporočanju. Učitelj vodi učence od stopnje, ko v glavnem posnemajo model ali pa se odzivajo na preprosta vprašanja, do stopnje, ko so zmožni sami tvoriti preprosto linearno povezano besedilo.

Učitelj naj pri pouku govori v zbornem jeziku. Za učence njegov govor predstavlja model, ki ga posnemajo, zato naj bo njegova izgovarjava jasna in razločna. Učenci naj se ustreznega izgovora in naglaševanja učijo s ponavljanjem besed, samostojno ali v zboru, z glasovnimi igrami, petjem ipd. Učencem naj bo dana možnost, da besedo čim večkrat sami izgovorijo, če že znajo brati in pisati, pa jo tudi preberejo oz. zapišejo.

Najpogostejša dejavnost za govorjenje je dialog. Poteka lahko kot:

- pogovor med učiteljem in učencem ali učenci samimi, ko drug drugemu zastavljajo različna vprašanja, povezana z obravnavanimi temami (npr. *Kaj je to? Kaj delaš?* ipd.),
- krajši dialog, ki poteka po vnaprej danem modelu, ki ga učenci minimalno spreminjajo s pomočjo danih podatkov, npr. zamenjujejo le nekaj besed v dialogu,
- igra vlog, npr. pri igri z lutko, igračo ali vrstnikom.
- otroška igra (športne in družabne igre),
- skupinsko delo.

Učitelj učence pripravlja tudi na samostojno govorjenje. V kratkih povedih povejo npr. nekaj o vsakodneveni rutini, svojih najljubših stvareh, preprosto povejo, kaj je na sliki ipd. (prim. poglavje 3). Del samostojnega govorjenja so tudi ponovitve naučenih besedil, npr. pesmic, izštevank, rim ipd. (SEJO: 169).

Učenci naj imajo pred govorjenjem vedno čas, da svoje izjave smiselno oblikujejo, jih ob pomoči učitelja popravijo ali dopolnijo in jih nato povejo drugim. Med govorjenjem učitelj učenca spodbuja in mu pomaga pri premoščanju težav. Napake med govorjenjem popravlja le takrat, kadar postane sporočanje zaradi njih nerazumljivo, sicer pa učenčevega govornega toka ne prekinja.

4.2.3 Pisanje

Čeprav učenje jezika na začetku poteka predvsem preko govorjenega jezika, ima pisanje pri razvijanju jezikovne zmožnosti pomembno podporno vlogo. Dejavnosti za pisanje pri začetnem pouku slovenščine uvedemo takoj, ko učenec pokaže pripravljenost in zmožnost prepisovanja oz. zapisovanja prvih besed.

Pri pouku se učenci srečujejo z dvema vrstama pisanja: prva je prepisovanje besed in besedil s table, reševanje nalog, druga pa je samostojno pisanje kratkih besedil (npr. opis osebe, živali, predstavitev dneva).

Učitelj oblikuje raznovrstne dejavnosti, ki učenca usmerjajo v ustrezen zapis (npr. dopolnjevanje besed z manjkajočimi črkami, tvorjenje novih besed iz črk, prepisovanje besedila, zapisovanje besedila po nareku) in samostojno tvorjenje besedila (npr. zapisovanje odgovorov na vprašanja, dopolnjevanje povedi ali besedila, opisovanje dogajanja ob slikovnem gradivu, pisanje po modelu, prosto pisanje ipd.).

4.3 Obravnava slovničnih vzorcev

Komunikacijska naravnost začetnega pouka slovenščine za učence priseljenke pomeni, da je tudi obravnava slovničnih vzorcev osredotočena predvsem na njihovo ustrezno rabo pri sporazumevanju in ne na opisovanje njihovih slovničnih značilnosti. Učitelj se mora zavedati, da so učenci na začetku poti učenja slovenščine in da se pri slovenščini ne morejo zanašati na jezikovni občutek tako kot govorci slovenščine kot prvega jezika, zato mora jezikovna pravila podajati zelo postopno in jasno.

Pri učenju slovenščine kot drugega jezika usvajanje slovnične zmožnosti ne poteka eksplicitno z uporabo metajezika, ampak preko načrtnega zaporednega usvajanja sporazumevalnih vzorcev.

Učitelj mora torej sporazumevalne vzorce izbirati tako, da je učenje sistematično in postopno. Premisli naj, v katerem sporazumevalnem vzorcu bo učence seznanil z določeno slovnično vsebino.

Učitelj posameznih vzorcev ne more obravnavati izolirano. Če se odloči, da bo učencem predstavil npr. rabo tožilnika, mora ob tem predstaviti tudi tipične glagole (tudi predloge), ki se v slovenščini rabijo s tožilnikom, in vse skupaj postaviti v nek realen komunikacijski/situacijski (npr. malica in kosilo v šoli) in tematski okvir (npr. hrana in pijača):

Tema/situacija	Besedišče	Sporazumevalni vzorci	Slovnični vzorci, potrebni za realizacijo sporazumevalnih vzorcev
Malica in kosilo v šoli	<i>Kruh, pica, sok, sladoled ...</i>	<i>Jem/pijem ... Rad/Rada imam ... Kaj imamo za kosilo? Dober tek!</i>	Raba glagola v sedanjiku Raba tožilnika: tipični glagoli in glagolske besedne zveze ob tožilniku: <i>jesti + 4. sklon,</i> <i>imeti + 4. sklon</i>

Učitelj načrtuje obravnavo (zaporedje) slovničnih vzorcev glede na njihovo pogostost (npr. rabo imenovalnika in tožilnika pred rabo drugih sklonov), težavnost (npr. rabo pravih glagolov pred rabo nepravilnih) oz. izbrano temo (glede na besedišče in slovnične vzorce, ki se pojavljajo v posameznih situacijah oz. ob obravnavi določenih tem). V tradiciji poučevanja slovenščine kot drugega in tujega jezika se je na Centru za slovenščino kot drugi in tuji jezik pri obravnavi slovničnih vzorcev na začetni stopnji pouka oblikovalo naslednje zaporedje:³

- pri samostalniku, pridevniku, osebem zaimku obravnavamo rabo posameznih sklonov postopoma in ne v celotni paradigmi, kot je to v navadi pri pouku slovenščine kot prvega jezika: najprej se obravnava raba imenovalnika (učenci usvojijo način poimenovanja predmetnosti), nato tožilnika, nato še rodilnika/mestnika/orodnika/dajalnika (v poljubnem zaporedju);
- pri glagolu se najprej (skupaj z rabo sklonov in predlogov) predstavi raba sedanjika, nato pa preteklika ali prihodnjika, pri čemer se izhaja iz otrokovega zornega kota (jaz-tukaj-zdaj) (prim. Knez idr. 2015: 4–8).

Z novimi slovničnimi vzorci naj učitelj učence seznanja postopoma: ko usvojijo en vzorec, jim predstavi novega in ga naveže na že usvojene vzorce. Ob raznih govornih in pisnih dejavnostih sledi ponavljanje starih in utrjevanje novih vzorcev. Učitelj pri tem upošteva tudi sporazumevalno zmožnost govorcev slovenščine kot prvega jezika v tej starosti.

Število slovničnih vzorcev, ki naj bi jih učenci usvojili na produktivni ravni, je omejeno na najosnovnejše. Pri tem se je treba zavedati, da so na tej stopnji učenja jezika jezikovne napake običajen in zelo pogost pojav. Pomembno je, da učenci strukture v besedilu prepoznajo kot znane, jih znajo v posebej pripravljenih slovničnih vajah ustrezno rabiti in jih vključevati v

³ Prim. učbenike Centra za slovenščino kot drugi in tuji jezik.

sporazumevalne vzorce pri govorjenju. Pri tem seveda delajo napake, vendar se jih ob opozorilu zavedajo in jih znajo sami popraviti.

4.4 Individualizacija in diferenciacija

Individualizacijo in diferenciacijo pouka izvajamo glede na zmožnosti in druge posebnosti posameznega učenca, in sicer tako v fazi načrtovanja in izvajanja pouka kot v fazi napredka. Pri tem smo še posebej pozorni na specifične skupine in posameznike (npr. otroke brez spremstva, otroke z učnim primanjkljajem, otroke, ki so bili izpostavljeni težkim življenjskim in preživetvenim okoliščinam), ki jim prilagodimo vsebine, metode in druge oblike dela. Vzgojno-izobraževalno delo temelji na konceptih, smernicah in navodilih, sprejetih na Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje (povzeto po UN za splošne predmete ZRSS):

- Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci,⁴
- Učne težave v osnovni šoli: koncept dela,⁵
- Otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja: navodila za prilagojeno izvajanje programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo,⁶
- Smernice za vključevanje otrok priseljencev v vrtce in šole.⁷

4.5 Preverjanje znanja

Ugotavljanje znanja v okviru začetnega pouka slovenščine pomeni predvsem povratno informacijo učitelju in učencu, do katere mere je bilo učenje jezika uspešno, in motivacijo za nadaljnje učenje. Za učitelja so rezultati, ki jih učenec doseže ob preverjanju, temeljno izhodišče za načrtovanje nadaljnjega pouka. Preverjanje znanja poteka po načelih formativnega spremljanja.

Pri interpretaciji učenčevega znanja učitelj upošteva pričakovane učne cilje, zapisane v učnem načrtu, in individualne značilnosti učenca (prim. poglavje 3).

Preverjanje znanja je diagnostično in sprotno.

Ob začetku učenja učitelj ugotavlja predznanje učencev in si na podlagi ugotovitev pomaga pri oblikovanju skupin in načrtovanju vsebin pri pouku. Med poukom začetnega učenja slovenščine z različnimi nalogami sprotno spremlja napredek učenca v posamezni sporazumevalni dejavnosti. Poudarek je na ustnem preverjanju (še zlasti v prvem razredu, ko učenci še niso opismenjeni), npr. ob opazovanju učencev v procesu učenja med didaktičnimi igrami, igrami vlog ali vodenim pogovorom. Ob zaključku začetnega pouka (ali po določeni zaključeni vsebinski enoti) tudi s pomočjo testa preveri doseženo znanje. Pri preverjanju branja in pisanja upošteva stopnjo opismenjenosti učencev.

Pri preverjanju znanja si pomaga z različnimi nalogami:

⁴ Sprejeto na 25. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 2. 1999.

⁵ Sprejeto na 106. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 10. 2007.

⁶ Sprejeto na 57. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 4. 2003.

⁷ Sprejeto na 123. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 18. 6. 2009, sprejete dopolnitve Smernic na 152. seji 25. 10. 2012.

- **nalogami za preverjanje razumevanja govornih besedil:** preverja se, ali znajo učenci poiskati določene informacije v govornem besedilu, ali razumejo glavno sporočilo govornega besedila, ali so zmožni slediti glavnim točkam besedila kljub posameznim neznanim besedam (npr. v nalogah izbiranja ustreznega odgovora/slikovne ponazoritve med več možnostmi, vprašanjih ob besedilu), ali se odzovejo na navodila za delo v razredu itn.;
- **nalogami za tvorjenje govornega besedila:** preverja se, ali znajo učenci tvoriti vsebinsko in jezikovno ustrezna besedila, ki so predvidena v učnem načrtu: torej, ali je besedilo razumljivo, ali je besedišče ustrezno rabljeno in pričakovano obsežno, kolikšna je slovnična pravilnost;
- **nalogami za preverjanje govornega sporazumevanja:** preverja se, ali učenec pri govornem sporazumevanju ustrezno rabi pričakovano besedišče, kako obsežno je, kako samostojen je pri sporazumevanju, kako se odziva na sogovorca, ali je njegova izgovorjava jasna oz. razumljiva ali ustrezno naglašuje besede ali so govorni prispevki razumljivi in glede na slovnično pravilnost sprejemljivi;
- **nalogami za preverjanje zapisanih besedil (za 2. in 3. razred):** preverja se, ali znajo učenci poiskati določene informacije v besedilu, ali razumejo glavno sporočilo besedila, ali so zmožni slediti glavnim točkam besedila kljub posameznim neznanim besedam (npr. v nalogah izbiranja ustreznega odgovora/slikovne ponazoritve med več možnostmi, vprašanjih ob besedilu, ob preprosti pravljici), ali razumejo navodila ob nalogah na delovnih listih itn.;
- **nalogami za pisanje (za 2. in 3. razred):** preverja se ustreznost zapisa, ali učenec pri pisanju ustrezno rabi pričakovano besedišče in ali so pisna besedila razumljiva in glede na slovnično pravilnost sprejemljiva.

Naloge naj bodo omejene na pri pouku obravnavane vsebine.

Pri preverjanju napredka učenca je učitelju lahko v pomoč tudi zbirna mapa učenčevih izdelkov, ki so med procesom poučevanja nastajali pri pouku ali doma, pri tem je učitelju lahko v pomoč tudi *Evropski jezikovni listovnik za osnovnošolce v starosti od 6 do 10 let*. Za potrebe spremljanja učenčevega napredka učitelj vodi dnevnik oz. evidenco uspešnosti pri jezikovnih dejavnostih, zlasti pri govorjenju in pisanju. Učenci lahko s pomočjo oblikovanih meril npr. trditev *Znam ...* (angl. *Can-Do statements*) samoevalvirajo svoje znanje.

Stopnja znanja, ki naj bi jo učenci dosegli po zaključenem začetnem pouku slovenščine, večinoma ustreza opisnikom za raven A1, kot jih navajajo *Evropski jezikovni listovnik za osnovnošolce v starosti od 6 do 10 let*, *Skupni evropski jezikovni okvir* (SEJO: 46, 48, 50, 51 in nasl.) in dokument *Collated representative samples of descriptors of language competences developed for young learners*.

SPREJEMNIŠKE DEJAVNOSTI IN STRATEGIJE	A1	
	Slušno razumevanje	
	Splošno slušno razumevanje	Lahko sledi počasnemu in razločnemu govoru z dolgimi premori, ki mu omogočajo, da prepozna pomen. Lahko prepozna konkretne informacije (npr. kraj, čas, osebo, predmetnost, lastnost) v zvezi z znanimi temami, če so izrečene počasi in razločno.
	Razumevanje pogovora med domačimi govorci	Razume nekatere besede in izraze, ko ljudje govorijo o sebi, družini, šoli, konjičkih in okolici, če so izrečeni počasi in razločno. Razume besede in kratke stavke, če posluša preprost pogovor in govorci govorijo zelo počasi in razločno.
	Neposredno poslušanje med občinstvom	Razume bistvo zelo enostavne informacije v predvidljivi situaciji, kot je npr. šolski ogled mesta, če je govor počasen in razločen ter z dolgimi premori.
	Poslušanje obvestil in navodil	Razume preprosta navodila, če so posredovana skrbno, počasi in razločno, in sledi kratkim enostavnim napotkom.
	Poslušanje avdiomedijev in posnetkov	Lahko razbere konkretno informacijo (npr. čas in kraj) iz kratkih posnetkov o znanih vsakodnevnih temah, če je govor počasen in razločen.
	Avdiovizualno sprejemanje⁸	
		Lahko prepozna znane besede in fraze ter temo v otroških filmih, risankah, zgodbah in oglasih, če si pri tem lahko pomaga z vizualnimi informacijami in splošnim vedenjem.
	Bralno razumevanje	
	Splošno bralno razumevanje	Razume zelo kratka, preprosta besedila, pri čemer prebere vsako besedno zvezo posebej, prepozna znana imena, besede in osnovne besedne zveze. Po potrebi dele besedila večkrat prebere.
	Branje korespondence	Razume kratka in preprosta sporočila na razglednicah ali v sms-sporočilu.
	Branje za orientacijo	Prepozna znana imena, besede in zelo osnovne besedne zveze v preprostih obvestilih v najpogostejših vsakdanjih situacijah. Razume napise (npr. <i>knjižnica</i>) in osnovne informacije, npr. od kdaj do kdaj je v šoli kosilo.

⁸ Spremljanje besedila, ki ga nekdo glasno bere, gledanje televizije, videa ali filmov, uporaba novih tehnologij.

TVORBNE DEJAVNOSTI IN STRATEGIJE	Branje za iskanje podatkov in utemeljitev	Prepozna okvirno vsebino preprostejšega informativnega gradiva in kratkih preprostih opisov, še posebej, če so podprti z vizualnim gradivom. Razume kratka besedila o temah, ki ga zanimajo (npr. zgodbe, besedila športu, glasbi, živalih ipd.), če je v njih rabljeno enostavno in znano besedišče in so besedila podprta s slikovnim gradivom.
	Branje navodil	Lahko sledi kratkim, preprosto napisanim napotkom (npr. kako priti od kraja A do kraja B).
	Branje kot prostočasna dejavnost	Razume kratka ilustrirana pripovedna besedila ali kratke pesmice o vsakodnevnih dejavnostih, če je v njih rabljeno zelo preprosto besedišče. Razume bistvo zelo kratkih zgodb ali pravljic, če so podprte z ilustracijami, ki mu pomagajo sklepati o vsebini.
	Govorjenje	
	Splošno govorno izražanje	Tvoriti zna preproste, večinoma nepovezane besedne zveze o ljudeh, stvareh in krajih.
	Daljši monolog (opisovanje doživetij, dajanje informacij)	Opisati zna sebe, kaj dela in kje živi in izraziti svoje počutje. Z zelo preprostimi stavki in naučenimi frazami lahko opiše stvari iz svojega vsakodnevnega življenja (npr. dnevno rutino, počitnice) in poda kratek in zelo preprost opis predmeta ali osebe, če se lahko na to vnaprej pripravi.
	Nagovarjanje občinstva	Po predhodni vaji zna prebrati zelo kratko izjavo, npr. predstaviti govorca.
	Pisanje	
	Splošno pisno sporočanje	Napisati zna preproste posamične besede, besedne zveze in stavke in jih prepisati s table ali izročka. S preprostimi besedami poda informacije o stvareh, ki so zanj relevantne (npr. napiše, kaj ima rad, kdo je v njegovi družini ipd.)
	Ustvarjalno pisanje	Napisati zna nekaj preprostih fraz in stavkov o sebi in namišljenih osebah, zelo preprosto zna opisati sobo in predmete.

INTERAKTIVNE DEJAVNOSTI IN STRATEGIJE	Govorna interakcija	
	Splošna govorna interakcija	Obvlada preprosto interakcijo, vendar je njegovo sporazumevanje v celoti odvisno od počasnega ponavljanja, prebesedenja in popravljanja. Zastavljati zna preprosta vprašanja in odgovarjati nanje ter oblikovati preproste trditve, ki se nanašajo na neposredne potrebe ali na zelo znane teme, in se odzivati nanje.
	Razumevanje domačega sogovorca	Razume vsakdanje izraze, ki so namenjeni zadovoljevanju preprostih konkretnih potreb, če dobrohoten sogovorec govori jasno in počasi ter večkrat ponovi povedano. Razume skrbno in počasi povedana vprašanja in navodila ter lahko sledi kratkim preprostim napotkom.
	Družabni pogovor	Razume vsakdanje izraze, povezane z zadovoljevanjem preprostih konkretnih potreb, če dobrohoten sogovorec govori jasno in počasi ter večkrat ponovi povedano. Lahko sodeluje v preprostem pogovoru o predvidljivi temi (npr. o njegovi državi, družini, šoli). Predstaviti zna sebe in druge ter uporabljati osnovne pozdrave ob prihodu in slovesu. Zna vprašati sogovorca, kako se počuti, in se odzvati na informacije.
	Neformalno razpravljanje s prijatelji	Z omejenim obsegom jezikovnih sredstev zna izmenjati informacije, kateri šport, hrana itd. mu je ali ni všeč, če ga sogovorec neposredno nagovori in je pri tem njegov govor jasen in razločen.
	Ciljno usmerjeno sodelovanje	Če je nagovorjen skrbno in počasi, razume vprašanja in navodila ter lahko sledi kratkim in enostavnim napotkom. Prositi zna za stvari in jih dati drugim.
	Prositi zna za stvari in jih dati drugim	Prositi zna za stvari in jih dati drugim. V skladu s svojo starostjo zna uporabljati številke in količinske izraze ter izraziti cene in čas.
	Izmenjava informacij	Če je nagovorjen skrbno in počasi, razume preprosta vprašanja in navodila ter zna slediti kratkim, preprostim napotkom. Zastavljati zna preprosta vprašanja in odgovarjati nanje, začeti pogovore ter se odzivati na preproste izjave, ki se nanašajo na njegove neposredne potrebe ali na zelo znane teme. Zna spraševati o sebi in drugih osebah, o tem, kje živi(jo), o ljudeh, ki jih pozna(jo), in o stvareh, ki jih ima(jo), ter odgovarjati na vprašanja v zvezi s tem. Izraziti zna čas z besednimi zvezami, kot so <i>danes, poleti, zvečer, ob treh</i> .
	Sodelovanje v intervjuju (v vlogi spraševalca ali intervjuvanca)	Če spraševalec govori počasi in jasno ter v neidiomatskem jeziku, zna odgovoriti na preprosta in neposredna vprašanja o sebi.

Opisniki so pripravljani po *Collated representative samples of descriptors of language competences developed for young learners: Resource for educators. Volume 1: Ages 7-10*.

4.6 Medpredmetne povezave

Pri začetnem pouku učenci v skladu s komunikacijskim pristopom sistematično spoznavajo jezikovna sredstva za sporazumevanje v slovenščini, zlasti za namen socialne interakcije z drugimi govorci, v določenem obsegu pa ta pouk učence pripravlja tudi na uspešno sprejemanje in procesiranje učne snovi ter izražanje v zvezi z njo. Kjer je to mogoče, so besedišče, sporazumevalni vzorci in besedila, ki jih učenci srečujejo pri posameznih predmetih, v tem učnem načrtu vpeti v tematske sklope ali v izvedbo dejavnosti. Tako učenci pri posameznih temah spoznavajo tudi strokovno besedišče posameznega predmeta (slovenščine, matematike, spoznavanja okolja, glasbene in likovne umetnosti in športa), nove koncepte in diskurzne funkcije, tipične za posamezen šolski predmet. Npr. pri tematskem sklopu Številke, barve, oblike in lastnosti se seznani z nekaterimi matematičnimi pojmi (*trikotnik, krog, kvadrat*), tipičnimi vzorci (*Tri plus ena je štiri.*), koncepti (koncept količine, zaporedja), splošnimi vzorci za navodilo, opis (*Naredimo krog. To je moder trikotnik.*). Vsebine drugih predmetov dosegajo tudi s primerjanjem, sklepanjem, z razvrščanjem, s preštevanjem, iskanjem besed s podobnimi in nasprotnimi lastnostmi in pomeni, z lastnim raziskovanjem, vključene pa so tudi v izvajanje jezikovnih dejavnosti, ki so podprte z naravno obliko gibanja, plesno igro, risanjem, slikanjem, petjem (prim. poglavje 4.1).

Za uspešno učenje slovenščine in tudi otrokovo vključenost v pouk je pomembno, da vsi učitelji (učitelj, ki izvaja začetni pouk slovenskega jezika, razredni učitelj in učitelji drugih predmetov) delujejo usklajeno: naredijo skupen načrt jezikovne pomoči učencu, poskrbijo za ustrezen jezikovni vnos, pripravljajo usklajene jezikovne dejavnosti za učenca pri predmetih, ki jih poučujejo, spremljajo njegov jezikovni napredek v slovenščini in učenca temu primerno aktivno vključujejo v pouk, opazujejo, česa učenec ni usvojil, česa pa samo ne zna ustrezno izraziti v slovenščini.

5 ZNANJE IZVAJALCEV

Programska enota Začetni pouk slovenščine za učence priseljence:	Izvajalec	Znanja s področij
prvo obdobje	učitelj	visokošolskega izobraževanja razrednega pouka ali slovenščine

Priporočeno je, da učitelj pridobi tudi znanja s področja poučevanja slovenščine kot drugega in tujega jezika.

6 LITERATURA

- BALOH, Barbara, VRČON KOMEL, Marta, 2005: Opismenjevanje v slovenščini kot drugem jeziku v osnovni šoli z italijanskim učnim jezikom v Slovenski Istri. *Sodobna pedagogika* 56/5. 160–173.
- Collated representative samples of descriptors of language competences developed for young learners: Resource for educators. Volume 1: Ages 7-10*, 2018 Svet Evrope. <https://logos.edu.iwate-u.ac.jp/jhoffice/wp-content/uploads/sites/6/2019/04/COLLATED-REPRESENTATIVE-SAMPLES-DESCRIPTORS-YOUNG-LEARNERS-VOLUME-1-AGES-7-10-2018-Just-A1.pdf>
- CUMMINS, Jim, 1979: Cognitive/academic language proficiency, linguistic interdependence, the optimum age question and some other matters. *Working Papers in Bilingualism* 19. 97–205.
- CUMMINS, Jim, 2000: Language, power and pedagogy: Bilingual children in the crossfire. Clevedon: Multilingual matters.
- ČOK, Lucija, SKELA, Janez, KOGOJ, Berta, RAZDEVŠEK PUČKO, Cveta, 1999: *Učenje in poučevanje tujega jezika*. Koper: Znanstveno-raziskovalno središče Republike Slovenije.
- ČOK, Lucija idr., 2011: *Evropski jezikovni listovnik za osnovnošolce v starosti od 6 do 10 let*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- FERBEŽAR, Ina, BAJEC, Boštjan, 2004: *Priročnik za avtorje testnih gradiv*. Krakow: Universitas publishing House.
- FERBEŽAR, Ina idr., 2004: *Sporazumevalni prag za slovenščino*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in Ministrstvo RS za šolstvo, znanost in šport.
- JELEN MADRUŠA, Mojca, MAJCEN, Ivana (ur.), 2018: *Predlog programa dela z otroki priseljenci za področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja*. Ljubljana: ISA institut.
- KAČ, Liljana, ŠEČEROV, Neva, 2008: *Učni načrt: drugi tuji jezik*. Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport in ZRSŠ.
- KNEZ, Mihaela, 2012: Za koliko slovenščin(e) je prostora v naši šoli? *Jezik in slovstvo* 57/3–4. 47–62.
- KNEZ, Mihaela, KLEMEN, Matej, ALIČ, Tjaša, KERN, Damjana, 2015: *Križ kraž. Priročnik za učitelje*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- KNEZ, Mihaela, 2016: *Jezikovna zmožnost pri otrocih migrantih, vključenih v drugo in tretjo triado slovenskih osnovnih šol. Doktorska disertacija*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- MARJANOVIČ UMEK, Ljubica, ZUPANČIČ, Maja (ur.), 2009: *Razvojna psihologija*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
- PIRIH SVETINA, Nataša idr., 2004: *Preživetvena raven v slovenščini*. Krakow: Universitas publishing House.
- PIRIH SVETINA, Nataša, 2005: *Slovenščina kot drugi/tuji jezik*. Domžale: Izolit.
- SEJO = *Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje*, 2011. Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Urad za razvoj šolstva.
- THÜRMANN, Eike, VOLLMER, Helmut, PIEPER, Irene, 2010: *Language(s) of Schooling: Focusing on vulnerable learners*. Strasbourg: Language Policy Division, Directorate of Education and Languages, DGIV, Council of Europe.